

УДК 371.4

Ольга Коневич

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

У статті висвітлено зміст та значення духовних цінностей студентів як фактору професійного зростання. Розглянуто формування духовних цінностей у контексті навчально-виховного процесу. Визначено, що духовно збагачені студенти володіють високим гуманістичним потенціалом, який можуть використати для свого професійного становлення.

Ключові слова: духовне становлення, духовні цінності, професійна свідомість, студенти, молодь.

Сучасне українське суспільство характеризується стрімкими змінами та відсутністю економічної, політичної і соціальної стабільності. За таких умов пріоритетом розвитку суспільства повинно стати духовне вдосконалення людини задля переходу людства на новий щабель еволюційного розвитку, на якому людина має керуватися не лише логікою, а й духовними цінностями. Тому метою виховання і розвитку сучасної молоді має бути її духовне зростання, моральне становлення, культурне збагачення.

Науковці констатують, що сьогодні йдеться не тільки про вдосконалення професійної підготовки, а саме про різнобічний розвиток особистості, який забезпечує високий ступінь творчої активності, професійної компетентності, мобільності й адаптивності до виробничих і соціальних вимог, що швидко змінюються [1; 4]. Зокрема, І. О. Блохіна зазначила, що криза освіти виявляється у втраті людиною духовності, у розмитості в свідомості молоді поняття громадянського обов'язку, соціальної відповідальності, несформованості професійно-етичних модулів поведінки. Також науковець зауважила, що кризовий стан сучасної освіти в Україні посилюється також нестабільним політичним і соціально-економічним життям, нестійким і суперечливим соціальним середовищем, руйнуванням багатьох соціальних і міжособистісних зв'язків, різким падінням рівня культури, моралі, духовності [3].

Тож основною проблемою формування духовних цінностей сучасної студентської молоді, на нашу думку, є недостатня увага педагогічної еліти до формування духовних цінностей студентської молоді, що може стати запорукою їх активного професійного становлення. За цих умов серед завдань, передбачених Концепцією національного виховання студентської молоді виділимо “забезпечення високого рівня професійності та вихованості молоді людини, сприяння розвитку індивідуальних здібностей, таланту та самореалізації”, у т. ч. формуванню духовних цінностей студентів, що може стати тією запорукою професійного становлення сучасних фахівців. Погодимося, що водночас студенти виступають як активна сила політичних змін і залежно від того, які цінності вони вносять у ці зміни, яку культуру впроваджують, багато в чому буде залежати майбутнє суспільства [5].

Проблема професійного становлення особистості знаходить своє вирішення шляхом приділення уваги розвитку культури особистості, її духовного світу, який можна розглядати як багатство інтелектуального, морального й емоційного потенціалу молоді людини. В. О. Сухомлинський говорив, звертаючись ніби до кожного з нас: “Ти живеш серед людей. Не забувай, що кожний твій вчинок, кожне твоє бажання позначається на людях, що тебе оточують”. Тому майбутній спеціаліст повинен володіти системою морально-етичних якостей та духовних

цінностей необхідних для успішної професійної діяльності, серед яких гуманність, доброта, чесність, працелюбність, повага до батьків, до людей, чуйність, милосердя, дисциплінованість, совісність, доброзичливість, національна гідність, скромність, справедливість, відповідальність, інтелігентність, почуття патріотизму. На сучасному етапі розбудови нової України основою усієї системи підготовки молодого спеціаліста повинна бути національна ідея, яка відіграє роль об'єднавчого фактора у суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості, як громадянина своєї держави, просочена високими духовними цінностями і усвідомленням цінності людини у суспільстві. Духовний характер полягає у формуванні молоді людини як високодуховної особистості, незалежно від її етнічної чи конфесійної приналежності. Особливу відповідальність за виховання молодого духовно збагаченого спеціаліста мають взяти на себе представники наукової та педагогічної еліти України, стати особистим прикладом впровадження у щоденну роботу зі студентами духовних цінностей. На сьогоднішній день вони відіграють найбільшу роль в формуванні професійних якостей і духовних цінностей молоді людини. Зауважимо, що важливо також враховувати й те, що основи професійної етики формуються у професійній діяльності, у безпосередньому контакті з професією. Тому викладачі повинні звертати увагу студентів на дотримання етичних норм, яких дотримуються в суспільстві та давати справедливу оцінку відхиленням від загальноприйнятих норм із викривленням духовних цінностей [7].

Попередньо можемо констатувати, що ефективність формування духовних цінностей студентів визначають такі чинники: створення у вищому навчальному закладі психологічного клімату поваги до моральних норм, правил людського співжиття; відповідність змісту морального виховання його меті й рівню морального розвитку студентів, особливостей їх майбутнього фаху; своєчасне виправлення неправильної поведінки; підтвердження декларованих педагогами моральних принципів їх моральною практикою, яка б відповідала найвищим критеріям духовності [6].

Почуття професійного обов'язку ґрунтується на переконанні в життєвій необхідності узгодження особистих бажань із суспільним обов'язком. Професійний обов'язок передбачає використання усіх можливостей професії для розбудови та зміцнення могутності держави. З цього погляду професійний обов'язок студента можна розглядати як прагнення повною мірою оволодіти знаннями, вміннями та навичками з обраної спеціальності, дотримуватись професійної дисципліни, стати справжнім майстром своєї справи, берегти професійні традиції, розширювати професійні зв'язки. Іншими словами, наявність почуття професійного обов'язку є запорукою і неодмінною умовою високого рівня професіоналізму людини. Однак цього неможливо досягнути повною мірою без опори на духовні цінності.

Духовні цінності часто пов'язані з переживанням людиною своїх успіхів. Завданням вищого навчального закладу за цих умов є виховання у студентів почуття професійної гордості на його традиціях, ознайомлення молодих людей з найвищими здобутками видатних осіб, що працювали чи працюють у певній сфері суспільної діяльності. В міру оволодіння професією молодь пізнає її привабливість, глибше вникає в її зміст, проймається почуттям поваги до обраного фаху і до людей, які його прославили.

Майбутні фахівці повинні усвідомлювати, що вони самі відповідають за свої вчинки, що кожен їх крок буде морально оцінено. Лише за цієї умови вони будуть готові до роботи в професійному колективі. Тому важливо, щоб студенти знали моральні вимоги щодо професій, які вони опановують, і якості, які повинні виховати в собі, щоб відповідати цим вимогам. Засвоєння норм професійної етики допомагає молодій людині швидше професійно адаптуватися.

Значимо, що проблема духовного становлення особистості є однією з найактуальніших в освітньому процесі XXI століття. Про це говорила також О. Соколовська. На її думку, проблема духовного становлення особистості зумовлена переорієнтацією суспільства на розвиток людини, її особистісного, культурного, інтелектуального потенціалів. Адже без духовного багатства, освіченості, морально-етичних засад, патріотизму, естетичної культури не можливе відродження українського суспільства. Сприймання студентами цих цінностей значно полегшується, якщо воно прищеплюється через народні національно-культурні традиції звичаї, рідну мову, історичну спадщину минулого [7].

Кожна людина повинна сама знайти свій власний вхід у “царство духа” й визначити саму себе і своє буття та сформувати власні духовні цінності. Ступінь духовного розвитку не завжди визначається віком, але його корені виходять з дитинства та закріплюються у юності. Сучасність – це надзвичайно важливий період у процесі духовного становлення студентської молоді, оскільки закладається фундамент для сприйняття навколишнього світу, свого місця і ролі у ньому.

Список використаних джерел

1. *Анненков В. П.* Особливості формування ціннісних орієнтацій учнівської молоді в умовах промислово-економічного коледжу. Монографія. – К.: КДУ, 1998. – 137 с. 2. *Артемонова Т.* Основні духовні пріоритети студентської молоді: напрями трансформації // Вища освіта України. – № 1. – 2008. – С. 72–75. 3. *Блохіна І. О.* До проблеми морального становлення особистості майбутнього фахівця з управління навчальними закладами / І. О. Блохіна // Вісник національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2011. – № 3. – С. 89–92. 4. *Грищенко Н. А.* Позанавчальна діяльність як особливий фактор соціального становлення студента ВНЗ / Н. А. Грищенко // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: [збірник наукових праць]. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – № 17 (133): Педагогічні науки. – С. 208–211. 5. *Концепція національного виховання студентської молоді // освіта і управління.* – 2009. – Т. 12. – № 2. – С. 80–82. 6. *Катинська Л. Л.* Морально-етичні проблеми виховання / Л. Л. Катинська, І. І. Гриб // Педагогічний дискурс. – Випуск 12. – 2012. – С. 173. 7. *Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського в контексті вдосконалення духовного становлення студента / О. Соколовська // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.* – 2012. – № 41. – С. 207–215. 8. http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ispu_kioivist_Ficyla_Pedagogika_VSh/890.html

Ольга Коневич

ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ КАК ЗАЛОГ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТАНОВЛЕНИЯ

В статье освещены содержание и значение духовных ценностей студентов как фактора профессионального роста. Рассмотрено формирование духовных ценностей в контексте учебно-воспитательного процесса. Определено, что духовно обогащенные студенты обладают высоким гуманистическим потенциалом, который могут использовать для своего профессионального становления.

Ключевые слова: духовное становление, духовные ценности, профессиональное сознание, студенты, молодежь.

Olga Konevych

FORMING OF SPIRITUAL VALUES OF STUDENT YOUNG PEOPLE AS MORTGAGE OF PROFESSIONAL BECOMING

In the article maintenance and value of spiritual values of students are reflected as to the factor of professional in crease. Forming of spiritual values is considered in aneducational-educator user structure. Certainly, that the spiritually enriched students own high humanistic potential that can use for the professional becoming.

Key words: spiritual becoming, spiritual values, professional consciousness, students, young people.